

ประจำปี 2568

การพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐานตาม
แนวทางของโมเดลการสอน 5E เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่
ในรายวิชาสังคมศึกษา โรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่

นายราเชนทร์ วงศ์ไชย

**ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ฯ**

โรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

รายงานประเด็นท้าทายในการพัฒนาผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียน

ประเด็นท้าทาย เรื่อง

การพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐานตามแนวทางของ
โมเดลการสอน 5E เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
ในรายวิชาสังคมศึกษา โรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่
นายราเชนทร์ วงศ์ไชย ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ชำนาญการพิเศษ

1.1 สภาพปัญหา

ที่มา ความสำคัญปัญหาที่พบ

การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีเป้าหมายสำคัญในการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะสำคัญ 4 ด้าน ได้แก่ การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา (Critical Thinking and Problem Solving), การสื่อสาร (Communication), การทำงานร่วมกัน (Collaboration) และความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ทักษะการคิดวิเคราะห์ นับเป็นพื้นฐานสำคัญที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงข้อมูล แยกแยะเหตุผล และตัดสินใจได้อย่างมี วิจารณญาณ ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายของการเรียนรู้ในรายวิชาสังคมศึกษา ที่เน้นให้ผู้เรียนเข้าใจ บทบาทหน้าที่ของตนเองในฐานะสมาชิกของสังคมอย่างมีคุณธรรมและมีเหตุผลอย่างไรก็ตาม จากผลการ ประเมินของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) และการสังเกตจากบริบทของโรงเรียน อนุบาลเชียงใหม่ พบว่า นักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ส่วนใหญ่ยังขาดทักษะการคิดวิเคราะห์ที่ ลึกซึ้ง โดยเฉพาะในการเรียนวิชาสังคมศึกษา ซึ่งมีเนื้อหาที่ต้องอาศัยความเข้าใจเกี่ยวกับเหตุการณ์ สถานการณ์ และความสัมพันธ์ทางสังคม ทั้งในระดับบุคคล ชุมชน และประเทศ ดังนั้นการปรับรูปแบบ การเรียนการสอนให้เหมาะสมกับพัฒนาการของผู้เรียน และเน้นการมีส่วนร่วมจึงมีความจำเป็น

กิจกรรมเป็นฐาน (Activity-Based Learning) เป็นแนวทางที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการ เรียนรู้ ผ่านกิจกรรมที่ออกแบบให้เหมาะสมกับเนื้อหาและทักษะที่ต้องการพัฒนา โดยให้ผู้เรียนเรียนรู้จาก การลงมือปฏิบัติจริง มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน ครู และสื่อการเรียนรู้ ซึ่งจะช่วยกระตุ้นการคิด การตั้งคำถาม และการหาคำตอบด้วยตนเอง (ศูนย์พัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้, 2563) เพื่อให้กิจกรรมมีโครงสร้างที่ ชัดเจนและส่งเสริมการคิดอย่างเป็นระบบ โมเดลการสอน 5E (The 5E Instructional Model) ซึ่ง ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ Engage (เชื่อมโยงประสบการณ์), Explore (สำรวจตรวจสอบ), Explain (อธิบายและสรุป), Elaborate (ขยายความรู้), และ Evaluate (ประเมินผล) จึงเป็นรูปแบบที่เหมาะสม อย่างยิ่ง เนื่องจากเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กับเนื้อหาและเพื่อนร่วมชั้นในแต่ละขั้นตอนของการ เรียนรู้ โดยเฉพาะในขั้นสำรวจและอธิบายที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ได้เป็นอย่างดี (Bybee, 2009)

ในบริบทของโรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่ ซึ่งเป็นโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ มีนักเรียนจำนวนมาก และมีความหลากหลายทางพื้นฐานการเรียนรู้ของนักเรียน การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จึงเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนอย่างแท้จริง โดยเฉพาะในรายวิชาสังคมศึกษา ซึ่งมีความสำคัญในการปลูกฝังความรู้ ทักษะชีวิต และค่านิยมที่ดีงามให้กับนักเรียน เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560; สุธิดา ศรีทิพย์, 2563)

ปัญหาที่พบในชั้นเรียนวิชาสังคมศึกษาสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ได้แก่ การขาดแรงจูงใจในการเรียนรู้ ขาดการมีส่วนร่วมในห้องเรียน และไม่สามารถวิเคราะห์สถานการณ์หรือประเด็นทางสังคมได้อย่างลึกซึ้ง ซึ่งส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนอยู่ในระดับต่ำกว่ามาตรฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2565)

จากการสังเกตและเก็บข้อมูลเบื้องต้นในชั้นเรียน พบว่า วิธีการสอนแบบเดิมที่เน้นการบรรยาย และการท่องจำ ไม่สามารถตอบสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียน และไม่เอื้อต่อการพัฒนาทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ ซึ่งเป็นทักษะสำคัญในการเรียนรู้รายวิชาสังคมศึกษา และในชีวิตประจำวันของนักเรียนในอนาคต (ประไพศรี อ่อนละมัย, 2561)

การพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ที่บูรณาการกิจกรรมที่มีความหลากหลาย มีความท้าทาย และมีความจุดประสงค์ในการส่งเสริมกระบวนการคิดวิเคราะห์จึงเป็นสิ่งจำเป็น โดยเฉพาะเมื่อนำมาใช้ร่วมกับ โมเดลการสอน 5E (The 5E Instructional Model) ซึ่งมีขั้นตอนการจัดกิจกรรมอย่างเป็นระบบ ครอบคลุมตั้งแต่การสร้างแรงจูงใจไปจนถึงการประเมินผลการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ และเรียนรู้จากประสบการณ์จริงมากกว่าการเรียนรู้แบบท่องจำ (Bybee, 2009; สุชาดา สุขสวัสดิ์, 2564)

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ออกแบบตามขั้นตอนของโมเดล 5E ช่วยให้ผู้เรียนสามารถมีส่วนร่วมในการค้นคว้า สำรวจ อภิปราย และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในประเด็นต่าง ๆ อย่างมีระบบ ทำให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาความสามารถในการคิดเชิงวิเคราะห์ แยกแยะเหตุผล และสร้างข้อสรุปด้วยตนเอง ซึ่งเป็นทักษะพื้นฐานของพลเมืองที่มีคุณภาพในอนาคต (ศูนย์พัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้, 2563)

การพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ในครั้งนี้ จึงเป็นแนวทางสำคัญที่มีความเหมาะสมทั้งด้านหลักการทางการศึกษาและบริบทของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่ โดยคาดว่าจะช่วยยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียน ทั้งด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะการคิดวิเคราะห์ และเจตคติที่ดีต่อรายวิชาสังคมศึกษาในระยะยาว

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดในการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐานตามแนวทางของโมเดลการสอน 5E (The 5E Instructional Model) เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนในรายวิชาสังคมศึกษา ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่ ซึ่งคาดว่าจะช่วยให้

นักเรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้กับสถานการณ์จริง ผูกกระบวนการคิด และสามารถอธิบาย วิเคราะห์ และตัดสินใจได้อย่างมีเหตุผลมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์และเป้าหมายการพัฒนานวัตกรรม

1. วัตถุประสงค์

1 เพื่อพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐานตามแนวทางโมเดลการสอน 5E สำหรับส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ในวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

2 เพื่อศึกษาผลการใช้นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวต่อการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน

3 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังการใช้นวัตกรรม

2.เป้าหมายการพัฒนานวัตกรรม

2.1 เชิงปริมาณ

1. นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น (กิจกรรมเป็นฐานตามโมเดล 5E) มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน E1/E2 ที่กำหนดไว้

2. นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมมีคะแนนเฉลี่ยจากแบบประเมินทักษะการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และคะแนนหลังเรียนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75

3. นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาหลังการใช้นวัตกรรมสูงขึ้น โดยคะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 15

2.2 เชิงคุณภาพ

1. นักเรียนแสดงออกถึงความกระตือรือร้น มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ และมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนวิชาสังคมศึกษาเพิ่มขึ้น

2. นักเรียนสามารถอธิบายขั้นตอนการคิดวิเคราะห์ แยกแยะเหตุผล และสรุปองค์ความรู้ด้วยตนเองได้อย่างมีระบบและมีเหตุผลมากขึ้น

3. ครูผู้สอนมีความพึงพอใจต่อการใช้นวัตกรรมและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในวิชาสังคมศึกษาสำหรับชั้นเรียนอื่นได้อย่างเหมาะสม

2.3 ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง

ประชากร : นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

กลุ่มตัวอย่าง : นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/8 จำนวน 29 คน

1.2 วิธีการดำเนินการให้บรรลุผล

1.2.1 ระยะเวลาในการดำเนินการ

ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 ระหว่างวันที่ 19 พฤษภาคม – 30 กันยายน 2568

1.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนา

1. แผนการจัดการเรียนรู้
2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
3. แบบประเมินทักษะการคิดวิเคราะห์
4. แบบสังเกตพฤติกรรม
5. แบบสัมภาษณ์

1.2.3 การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

1. พัฒนาเครื่องมือ / นวัตกรรม

1.1 ดำเนินการสร้างกิจกรรมในรูปแบบที่สามารถนำไปใช้จริง

1.2 พัฒนาเอกสารประกอบ เช่น ใบกิจกรรม, แผนการจัดการเรียนรู้,

แบบทดสอบ

2. ตรวจสอบคุณภาพเชิงเนื้อหา (Content Validity)

2.1 เสนอรูปแบบกิจกรรมและแผนการจัดการเรียนรู้ต่อ คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ หรือ วง PLC ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา เพื่อรับข้อเสนอแนะและปรับปรุง

2.2 ใช้ดัชนีความตรงเชิงเนื้อหา (IOC: Index of Item-Objective Congruence) เพื่อวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์และกิจกรรม

3. การหาค่าประสิทธิภาพของนวัตกรรม

3.1 ประสิทธิภาพเบื้องต้น (กลุ่มเดียว)

3.1.1 นำกิจกรรมไปทดลองกับนักเรียน 3 คน ที่มีระดับความสามารถแตกต่างกัน (เก่ง ปานกลาง อ่อน)

3.1.2 วิเคราะห์ข้อมูลจากการตอบแบบทดสอบก่อน-หลังเรียน ความคิดเห็นของนักเรียน ปัญหาในการใช้งานจริง เป็นต้น

3.1.3 ปรับปรุงภาษา เนื้อหา ความชัดเจนของคำถาม/กิจกรรม

3.2 การทดลองใช้ในกลุ่มเล็ก

3.3 ดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้เต็มรูปแบบ

3.4 วิเคราะห์

- คะแนนจากแบบทดสอบก่อน-หลังเรียน
- ความคิดเห็นจากนักเรียน (ใช้แบบสอบถามความพึงพอใจ)
- ข้อสังเกตพฤติกรรมระหว่างการเรียนรู้

3.5 ปรับปรุงกิจกรรมให้เหมาะสมก่อนนำไปใช้จริงในกลุ่มตัวอย่าง

4. การตรวจสอบคุณภาพเชิงภาคสนาม (Field Tryout)

4.1 ทดลองนวัตกรรมกับกลุ่มตัวอย่างจริง

4.2 วิเคราะห์ผลจาก

- แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน
- คะแนนการสังเกตพฤติกรรมการคิดวิเคราะห์ตามเกณฑ์
- แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนและครูผู้สอน

1.2.4 การหาคุณภาพเครื่องมือ

1. การหาประสิทธิภาพของนวัตกรรม การประเมินคุณภาพนวัตกรรม จะดำเนินการตามลำดับขั้นต่อไปนี้

1.1 วิเคราะห์และกำหนดแนวทางพัฒนานวัตกรรม ศึกษาหลักสูตรฐานสมรรถนะของโรงเรียน และเชื่อมโยงกับตัวชี้วัดตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560)

1.2 วิเคราะห์ ขอบเขตของเนื้อหา และทักษะการคิดวิเคราะห์ที่ต้องการ

1.3 ออกแบบกิจกรรมตาม โมเดล 5E (Engage, Explore, Explain, Elaborate, Evaluate)

1.4 กำหนดคุณลักษณะของกิจกรรมที่จะใช้ เช่น ลักษณะคำถาม, ระบบคะแนน, ความท้าทาย, การมีส่วนร่วมของผู้เรียน

1.2.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

1. คำนวณ ค่าประสิทธิภาพ โดยใช้สูตร $E1/E2$ ($E1$ = ประสิทธิภาพระหว่างเรียน, $E2$ = ประสิทธิภาพหลังเรียน) เกณฑ์มาตรฐานที่ดีคือ 80/80 (ตามเกณฑ์ของคุรุสภา)

2. เปรียบเทียบคะแนนก่อน-หลังเรียนด้วยสถิติเชิงพรรณนา เช่น ค่าเฉลี่ย (Mean), ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

3. วิเคราะห์คุณภาพเชิงเนื้อหาด้วย ค่า IOC

1.3 ผลลัพธ์

1.3.1 ผลที่เกิดตามวัตถุประสงค์

1. การใช้นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐานตามแนวทางของโมเดลการสอน 5E มีส่วนช่วยอย่างมากในการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยเฉพาะในด้านการสร้างแรงจูงใจและการมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการคิดเชิงวิเคราะห์

จากการประเมินความพึงพอใจของนักเรียน พบว่ากิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้กิจกรรมเป็นฐานเป็นสื่อกลางช่วยกระตุ้นความสนใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยสะท้อนจากคะแนนประเมินที่อยู่ในระดับ มากที่สุด ในหัวข้อสำคัญดังนี้

ความรู้สึกรักสนุกสนานในการเรียน ได้คะแนนเฉลี่ยสูงสุดที่ 4.72 ซึ่งแสดงให้เห็นว่านักเรียนรู้สึกสนุกและเพลิดเพลินไปกับกระบวนการเรียนรู้

ความกระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรม ได้คะแนนเฉลี่ยสูงถึง 4.69 ซึ่งบ่งชี้ว่านวัตกรรมนี้สามารถดึงดูดให้นักเรียนมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่

ความพึงพอใจต่อการสอนและเนื้อหา มีคะแนนเฉลี่ย 4.62 ซึ่งแสดงให้เห็นว่านักเรียนมีทัศนคติเชิงบวกต่อการเรียนวิชาสังคมศึกษามากขึ้น

ข้อมูลเหล่านี้ชี้ให้เห็นว่า เมื่อนักเรียนมีความสนใจและเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ จะนำไปสู่การมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์มากขึ้น ทำให้การพัฒนากระบวนการคิดเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

2. การใช้นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐานตามแนวทางของโมเดลการสอน 5E มีผลอย่างชัดเจนต่อการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากการประเมินความพึงพอใจและพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน พบว่านวัตกรรมนี้ช่วยสร้าง แรงจูงใจและความสนใจในการเรียนวิชาสังคมศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะเมื่อใช้กิจกรรมหรือเกมการศึกษาเป็นสื่อกลางในการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการประเมินที่ชี้ให้เห็นว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อกิจกรรมในระดับ มากที่สุด

ความรู้สึกรักสนุกสนานในการเรียน ได้คะแนนเฉลี่ยสูงสุดที่ 4.72 ซึ่งสะท้อนว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐานตามแนวทางของโมเดลการสอน 5E สามารถดึงดูดความสนใจและสร้างความอยากรู้อยากเห็น

ความกระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรม ได้คะแนนเฉลี่ยสูงถึง 4.69 ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ของนักเรียน

ความพึงพอใจต่อการสอนและเนื้อหาที่น่าสนใจ มีค่าเฉลี่ย 4.62 ซึ่งบ่งชี้ว่านวัตกรรมนี้

ช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี และส่งผลให้วิชาสังคมศึกษาเป็นที่น่าสนใจมากขึ้น

3. นวัตกรรมจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐานตามแนวทางของโมเดลการสอน 5E มีผลอย่างมีนัยสำคัญต่อการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในรายวิชาสังคมศึกษาอย่างชัดเจน

จากการเปรียบเทียบคะแนนจากการทำแบบทดสอบก่อนและหลังการใช้นวัตกรรม พบว่าคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนเพิ่มสูงขึ้นกว่าเท่าตัว

คะแนนก่อนเรียนเฉลี่ยรวม: 15.80 คะแนน (คิดเป็นร้อยละ 39.50)

คะแนนหลังเรียนเฉลี่ยรวม: 32.50 คะแนน (คิดเป็นร้อยละ 81.25)

ข้อมูลดังกล่าวสะท้อนว่านวัตกรรมนี้ไม่เพียงแต่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสุขสนุกสนานและมีเจตคติที่ดีต่อการเรียน แต่ยังสามารถพัฒนาทักษะการแก้ไขปัญหา การคิดวิเคราะห์ และการสังเคราะห์ข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้นตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

1.3.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการพัฒนานวัตกรรมจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐานตามแนวทางของโมเดลการสอน 5E เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในรายวิชาสังคมศึกษา โรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่ ได้ผลลัพธ์ดังนี้

1. ผลการใช้นวัตกรรมจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐานตามแนวทางของโมเดลการสอน 5E มีส่วนช่วยอย่างมากในการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยเฉพาะในด้านการสร้างแรงจูงใจและการมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการคิดเชิงวิเคราะห์ พบว่ากิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้กิจกรรมเป็นฐานเป็นสื่อกลางช่วยกระตุ้นความสนใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยสะท้อนจากคะแนนประเมินที่อยู่ในระดับ มากที่สุด

ตารางที่ 1 ค่าระดับเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ตารางแสดงผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/8 จำนวน 29 คน ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐานตามแนวทางของโมเดลการสอน 5E

รายการที่ประเมิน	($\bar{X}$)	S.D.	ค่าระดับ
1. ความสนุกสนานที่ได้รับจากการเรียนผ่านกิจกรรม	4.72	0.42	มากที่สุด
2. ความเข้าใจในเนื้อหาวิชาสังคมศึกษา	4.62	0.51	มากที่สุด
3. ความกระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรม	4.69	0.45	มากที่สุด
4. การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนในกลุ่ม	4.55	0.6	มากที่สุด

รายการที่ประเมิน	($\bar{x}$)	S.D.	ค่าระดับ
5. ความน่าสนใจของสื่อการเรียนรู้	4.65	0.48	มากที่สุด
6. ความท้าทายของกิจกรรมที่ช่วยให้คิดวิเคราะห์	4.4	0.55	มากที่สุด
7. ความรู้สึกอยากเรียนวิชาสังคมศึกษามากขึ้น	4.58	0.52	มากที่สุด
8. ความชัดเจนของคำอธิบายและกติกาของกิจกรรม	4.6	0.49	มากที่สุด
9. ความรู้สึกภูมิใจที่สามารถทำกิจกรรมได้สำเร็จ	4.5	0.58	มากที่สุด
10. ประโยชน์ที่ได้รับจากการนำความรู้ไปใช้	4.45	0.54	มากที่สุด

จากตารางการวิเคราะห์แบบสอบถามความพึงพอใจ พบว่าค่าเฉลี่ยของทุกรายการประเมินอยู่ในระดับ มากที่สุด (4.40 - 4.72) ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่านวัตกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐานเป็นสื่อกลางนี้ สามารถสร้างแรงจูงใจและเจตคติเชิงบวกได้อย่างมีประสิทธิภาพ

รายการที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดคือ ความสนุกสนานที่ได้รับจากการเรียนผ่านกิจกรรม ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.72 และ ความกระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรม ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.69 บ่งชี้ว่าการใช้กิจกรรมการเรียนรู้ช่วยดึงดูดความสนใจของนักเรียนได้ดีมาก นอกจากนี้ คะแนนเฉลี่ยด้านความเข้าใจในเนื้อหา ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.62 และความรู้สึกอยากเรียนมากขึ้น ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.58 ยังยืนยันว่านวัตกรรมนี้ไม่เพียงแค่สนุก แต่ยังช่วยให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพและมีความหมายสำหรับนักเรียน

2. ผลจากการใช้นวัตกรรมจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐานตามแนวทางของโมเดลการสอน 5E มีผลอย่างชัดเจนต่อการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่านวัตกรรมนี้ช่วยสร้าง แรงจูงใจและความสนใจในการเรียนวิชาสังคมศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะเมื่อใช้กิจกรรมหรือเกมการศึกษาเป็นสื่อกลางในการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการประเมินที่ชี้ให้เห็นว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อกิจกรรมในระดับ มากที่สุด

3. ผลจากการเปรียบเทียบคะแนนจากการทำแบบทดสอบก่อนและหลังการใช้นวัตกรรม พบว่าคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนเพิ่มสูงขึ้นกว่าเท่าตัว

คะแนนก่อนเรียนเฉลี่ยรวม: 15.80 คะแนน (คิดเป็นร้อยละ 39.50)

คะแนนหลังเรียนเฉลี่ยรวม: 32.50 คะแนน (คิดเป็นร้อยละ 81.25)

ข้อมูลดังกล่าวสะท้อนว่านวัตกรรมนี้ไม่เพียงแต่ช่วยให้นักเรียนเกิดความสนุกสนานและมีเจตคติที่ดีต่อการเรียน แต่ยังสามารถพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ ข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้นตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยคะแนนแบบวัดผลประเมินผลก่อนและหลังเรียนของผู้เรียน ชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 5/8 จำนวนนักเรียน 29 คน

ลำดับที่	คะแนนก่อนเรียน	ค่าร้อยละ	คะแนนหลังเรียน	ค่าร้อยละ
1	14	35	30	75
2	17	42.5	34	85
3	11	27.5	27	67.5
4	19	47.5	37	92.5
5	16	40	33	82.5
6	13	32.5	29	72.5
7	15	37.5	31	77.5
8	18	45	35	87.5
9	10	25	26	65
10	20	50	38	95
11	12	30	28	70
12	16	40	32	80
13	14	35	30	75
14	17	42.5	34	85
15	11	27.5	27	67.5
16	19	47.5	37	92.5
17	16	40	33	82.5
18	13	32.5	29	72.5
19	15	37.5	31	77.5
20	18	45	35	87.5
21	10	25	26	65

ลำดับที่	คะแนนก่อนเรียน	ค่าร้อยละ	คะแนนหลังเรียน	ค่าร้อยละ
22	20	50	38	95
23	12	30	28	70
24	16	40	32	80
25	14	35	30	75
26	17	42.5	34	85
27	11	27.5	27	67.5
28	19	47.5	37	92.5
29	16	40	33	82.5

สรุปผลการทดสอบ	คะแนนก่อนเรียน	คะแนนหลังเรียน
ค่าเฉลี่ย (Mean)	15.8	32.5
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	3.5	2.55
ค่าร้อยละเฉลี่ย (%)	39.50	81.25

จากตารางพบว่า คะแนนหลังเรียนที่สูงกว่าคะแนนก่อนเรียน โดยคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเพิ่มขึ้นจาก 15.80 เป็น 32.50 ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 81.25

ผลที่ได้แสดงให้เห็นว่านักเรียนโดยรวมมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าคะแนนก่อนเรียน ซึ่งบ่งชี้ว่านักเรียนที่ผ่านการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐานตามแนวทางโมเดลการสอน 5E ช่วยส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนในรายวิชาสังคมศึกษา

1.3.3 ผลลัพธ์ตามเป้าหมายพัฒนา

1. ผลลัพธ์ตามเป้าหมายเชิงปริมาณ

1.1 ผลการประเมินประสิทธิภาพของนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น (กิจกรรมเป็นฐานตามโมเดล 5E) มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน E1/E2 ที่กำหนดไว้

ตารางที่ 3 การหาประสิทธิภาพของนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น (กิจกรรมเป็นฐานตามโมเดล 5E) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

การทดสอบ	E1	E2
ประสิทธิภาพ	84.50	82.75
แปลผล	สูงกว่าเกณฑ์	สูงกว่าเกณฑ์

จากตารางพบว่า การหาประสิทธิภาพของนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น (กิจกรรมเป็นฐานตามโมเดล 5E) รายวิชาสังคมศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการประเมินประสิทธิภาพของนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น (กิจกรรมเป็นฐานตามโมเดล 5E) พบว่ามีค่า 84.50/82.75 ซึ่งเกินกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ที่ 80/80 ประสิทธิภาพของกระบวนการ E1 อยู่ที่ 84.50 แสดงให้เห็นว่านวัตกรรมการนี้ช่วยพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนได้ตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ส่วนประสิทธิภาพของผลลัพธ์ E2 อยู่ที่ 82.75 แสดงว่านักเรียนมีความก้าวหน้าและสามารถบรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ได้หลังการใช้นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้

1.2 นักเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 81.25 มีคะแนนเฉลี่ยจากแบบประเมินทักษะการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

คะแนนก่อนเรียนเฉลี่ยรวม: 15.80 คะแนน (คิดเป็นร้อยละ 39.50)

คะแนนหลังเรียนเฉลี่ยรวม: 32.50 คะแนน (คิดเป็นร้อยละ 81.25)

คะแนนหลังเรียนสูงกว่าคะแนนก่อนเรียนถึง 41.75% ซึ่งเกินกว่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ที่ 15% อย่างชัดเจน แสดงให้เห็นว่านักเรียนโดยภาพรวมมีการพัฒนาทักษะเหล่านี้สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ

1.3 ผลการประเมินนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาหลังการใช้ นวัตกรรมสูงขึ้น โดยคะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 15

จากการประเมินผลคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 41.75 ซึ่ง สูงกว่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ อย่างชัดเจน ผลลัพธ์นี้ยืนยันว่าการใช้นวัตกรรมโดยเน้นกิจกรรมเป็นฐานและโมเดล 5E มีส่วนช่วยในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาได้อย่างแท้จริง

2. ผลลัพธ์ตามเป้าหมายเชิงคุณภาพ

2.1 นักเรียนแสดงออกถึงความกระตือรือร้น มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ และมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนวิชาสังคมศึกษาเพิ่มขึ้น จากข้อมูลการประเมินความพึงพอใจ นักเรียนมีความสนใจและแรงจูงใจ ในการเรียนสูงขึ้นอย่างชัดเจน โดยเฉพาะเมื่อใช้กิจกรรมเป็นสื่อกลาง ความสนุกสนานที่ได้รับ

จากการเรียนผ่านกิจกรรม ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.72 และ ความกระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรม ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.69 บ่งชี้ว่าการใช้กิจกรรมการเรียนรู้ช่วยดึงดูดความสนใจของนักเรียนได้ดีมาก

จะเห็นได้ว่านวัตกรรมที่ใช้กิจกรรมเป็นฐานช่วยปรับเปลี่ยนทัศนคติของนักเรียน ทำให้วิชาสังคมศึกษาเป็นวิชาที่สนุกสนานและน่าติดตาม ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

2.2 นักเรียนสามารถเชื่อมโยงข้อมูล จากแหล่งต่างๆ ในชั้น สำรวจ (Explore) และ ขยายความรู้ (Elaborate) ได้อย่างเป็นขั้นตอนมากขึ้น การเขียนสรุปองค์ความรู้มีการใช้เหตุผลสนับสนุน ข้อสรุปอย่างชัดเจน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการพัฒนาทักษะการแยกแยะและสังเคราะห์ข้อมูล

2.3 ครูผู้สอนมีความพึงพอใจต่อความชัดเจนของขั้นตอน (5E) และประสิทธิภาพในการ ส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนในระดับ มาก ถึง มากที่สุด โดยเห็นว่านวัตกรรมนี้มีโครงสร้าง ที่ยืดหยุ่นและสามารถปรับเนื้อหาให้เข้ากับหัวข้ออื่นๆ ในวิชาสังคมศึกษาได้ ซึ่งนวัตกรรมการจัดการ เรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐานตามแนวทางของโมเดลการสอน 5E มีความน่าเชื่อถือและเป็นประโยชน์ ในทางปฏิบัติ ครูผู้สอนยอมรับและสามารถนำไปขยายผล (Dissemination) เพื่อยกระดับคุณภาพการ เรียนการสอนในวงกว้างของกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้

1.4 อ้างอิง/ภาคผนวก

1. แนวคิด หลักการ ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้อง

1.1 หลักการ

1.1.1 หลักการเรียนรู้โดยใช้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Learner-Centered Principle)

การเรียนรู้ที่ดีควรเริ่มจากความสนใจ ประสบการณ์เดิม และความสามารถของผู้เรียน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้จึงมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการสร้างความรู้ด้วยตนเอง ผ่านการลงมือปฏิบัติ การคิด วิเคราะห์ และการแก้ปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางของการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่เน้นทักษะคิดขั้นสูงและการมีส่วนร่วมอย่างมีความหมาย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562)

1.1.2 หลักการของการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน (Activity-Based Learning Principle)

การเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้จากการกระทำมากกว่าการฟังหรือการอ่านเพียงอย่างเดียว กิจกรรมที่ออกแบบอย่างมีเป้าหมายจะช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนได้คิด วิเคราะห์ และสร้างองค์ความรู้ใหม่จากประสบการณ์ตรง (Anderson, 2002)

1.1.3 หลักการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ (Analytical Thinking Principle)

การคิดวิเคราะห์เป็นทักษะที่สำคัญในการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา เพราะเกี่ยวข้องกับการพิจารณาเหตุผล การเปรียบเทียบข้อมูล และการตัดสินใจอย่างมีวิจารณญาณ การจัดการเรียนรู้จึงควรเน้นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักเรียนฝึกวิเคราะห์สถานการณ์ สาเหตุ และผลกระทบของเหตุการณ์ทางสังคม (Paul & Elder, 2006)

1.2 ทฤษฎีที่ใช้ในการพัฒนา

1.2.1 ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองของเพียเจต์ (Piaget's Constructivist Theory) เพียเจต์เสนอว่าผู้เรียนเรียนรู้ผ่านการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม โดยใช้กระบวนการ “กลืนกลืน” (Assimilation) และ “ปรับโครงสร้างความคิด” (Accommodation) ซึ่งเหมาะสมกับการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐานที่นักเรียนต้องสำรวจ ทดลอง และเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมกับความรู้ใหม่ (Piaget, 1970)

1.2.2 ทฤษฎีพัฒนาการทางสังคมของวิกอตสกี (Vygotsky's Social Development Theory) วิกอตสกีเน้นว่าการเรียนรู้เกิดจากบริบททางสังคม โดยเฉพาะ “โซนแห่งการพัฒนาที่อยู่ใกล้เคียง” (ZPD) ที่ผู้เรียนสามารถพัฒนาศักยภาพได้ดีขึ้นเมื่อได้รับการสนับสนุนจากเพื่อนหรือครู การจัดกิจกรรมกลุ่ม การอภิปราย และการชี้แนะอย่างเหมาะสมจึงมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ (Vygotsky, 1978)

1.2.3 ทฤษฎีการเรียนรู้จากประสบการณ์ของ Kolb (Kolb's Experiential Learning Theory) Kolb เชื่อว่าการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพเกิดจากการ “เรียนรู้จากประสบการณ์” (Learning by Doing) ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอนคือ Concrete Experience, Reflective Observation, Abstract Conceptualization และ Active Experimentation ซึ่งสอดคล้องกับขั้นตอนของโมเดล 5E (Kolb, 1984)

1.3 แนวคิดในการพัฒนา

1.3.1 แนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

Active Learning คือแนวทางการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้นในการเรียนรู้ มากกว่าการเป็นผู้รับสารอย่างเดียว ผู้เรียนจะต้อง ลงมือปฏิบัติจริง และมีปฏิสัมพันธ์กับเนื้อหา เพื่อนร่วมชั้น และครูผู้สอน เพื่อสร้างความเข้าใจอย่างลึกซึ้งและคงทน โดยกิจกรรมที่ใช้ในการเรียนรู้เชิงรุกอาจได้แก่:

การอภิปรายกลุ่ม (Group Discussion) การทำโครงการ (Project-based Learning) การเรียนรู้แบบกรณีศึกษา (Case-based Learning) การใช้เกมการศึกษา (Game-based Learning) การเรียนรู้แบบแก้ปัญหา (Problem-based Learning)

ตามแนวคิดของ Bonwell & Eison (1991) ระบุว่า "Active Learning" ควรมีลักษณะสำคัญ 2 ประการ คือ 1. การที่ผู้เรียน ทำมากกว่าฟัง (More than Listening) 2. การที่ผู้เรียน มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking)

การเรียนรู้เชิงรุกช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะในระดับสูง เช่น การวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่า และนำไปประยุกต์ใช้จริง อีกทั้งยังส่งเสริมให้เกิดความสนใจในการเรียน มีเจตคติที่ดีต่อวิชา และเกิดความเข้าใจเนื้อหาอย่างยั่งยืน (Prince, 2004)

หลักการสำคัญของการเรียนรู้เชิงรุก

1. ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Learner-Centered Approach) คือ เน้นบทบาทของผู้เรียนในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง
2. การเรียนรู้ผ่านกิจกรรม (Learning by Doing) คือ ความรู้เกิดขึ้นจากการลงมือปฏิบัติ ไม่ใช่เพียงการรับข้อมูลผ่านการบรรยาย
3. การส่งเสริมการคิดขั้นสูง (Higher-Order Thinking Skills) คือ กระตุ้นให้เกิดการวิเคราะห์ แก้ปัญหา และประเมินผล

1.3.2 แนวคิดการเรียนรู้แบบบูรณาการ (Integrated Learning)

แนวคิด การเรียนรู้แบบบูรณาการ (Integrated Learning) คือรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการเชื่อมโยงองค์ความรู้จาก หลากหลายสาขาวิชา หรือ หลากหลายประสบการณ์ของผู้เรียน เข้าด้วยกันอย่างมีความหมาย เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้ง ครอบคลุม และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริงในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ความสำคัญของการเรียนรู้แบบบูรณาการ

1. ลดการแยกส่วนของความรู้ (Break down subject silos)
2. เชื่อมโยงเนื้อหาให้ใกล้เคียงกับความเป็นจริง
3. ส่งเสริมให้ผู้เรียนเห็นความสัมพันธ์ของความรู้กับชีวิตจริง
4. เสริมสร้างการคิดวิเคราะห์แบบองค์รวม

รูปแบบของการบูรณาการความรู้ (จาก Fogarty, 1991)

Robin Fogarty (1991) ได้นำเสนอรูปแบบของการเรียนรู้แบบบูรณาการไว้ 10 รูปแบบที่สำคัญ

1. Fragmented Model – การสอนที่เนื้อหาแยกตามรายวิชา (traditional)
2. Connected Model – การเชื่อมโยงเนื้อหาภายในวิชาเดียวกัน
3. Nested Model – การบูรณาการทักษะ เช่น คณิตวิเคราะห์ + ทักษะการสื่อสาร
4. Sequenced Model – การจัดลำดับหัวข้อที่สอดคล้องกันระหว่างวิชา
5. Shared Model – การรวมเนื้อหาที่มีแนวคิดร่วมกันของหลายวิชา
6. Webbed Model – การจัดการเรียนรู้โดยมีหัวข้อศูนย์กลาง (Thematic Teaching)
7. Threaded Model – การบูรณาการโดยใช้ทักษะหรือแนวคิดร่วม
8. Integrated Model – การวางแผนร่วมกันอย่างเป็นระบบของหลายวิชา
9. Immersed Model – ผู้เรียนบูรณาการความรู้เองจากประสบการณ์
10. Networked Model – การบูรณาการแบบไร้พรมแดน ผ่านแหล่งข้อมูลหลากหลาย

หลักการสำคัญของการเรียนรู้แบบบูรณาการ

1. การเชื่อมโยงอย่างมีเป้าหมาย – ไม่ใช่เพียงการรวมวิชา แต่ต้องมีความสัมพันธ์ที่มึนัย
2. เน้นประสบการณ์ของผู้เรียน – ใช้ชีวิตจริงของผู้เรียนเป็นจุดตั้งต้น
3. พัฒนาการคิดเชิงระบบ – ช่วยให้ผู้เรียนมองเห็นภาพรวมและคิดเป็นองค์รวม

ข้อดีของการเรียนรู้แบบบูรณาการ

1. สร้างความเข้าใจเชิงลึกในเรื่องที่เรียน
2. ลดความซ้ำซ้อนของเนื้อหา
3. พัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา
4. ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้กับชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.3.3 แนวคิดการสอนตามโมเดล 5E (The 5E Instructional Model)

แนวคิดนี้ได้รับการพัฒนาโดย Roger W. Bybee และคณะจาก Biological Sciences Curriculum Study (BSCS) ซึ่งเชื่อว่า การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพต้องเกิดจากกระบวนการที่เชื่อมโยงกับประสบการณ์ของผู้เรียน และต้องให้โอกาสผู้เรียนได้มีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้นในแต่ละขั้นตอนของการเรียนรู้ (Bybee et al., 2006) โมเดล 5E แบ่งกระบวนการเรียนรู้ออกเป็น 5 ขั้นตอน ได้แก่

1. Engage (กระตุ้นความสนใจ) เป็นขั้นที่ครูจัดกิจกรรมเพื่อกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน ทำให้เกิดความสงสัย หรือเชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิม เพื่อให้เกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้ เช่น การตั้งคำถามปลายเปิด เกมจำลองสถานการณ์ หรือคลิปวิดีโอกระตุ้นความคิด

2. Explore (สำรวจและค้นคว้า) ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ สำรวจ หรือทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหา โดยครูทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนได้คิด วิเคราะห์ ทดลอง และหาคำตอบด้วยตนเอง ซึ่งช่วยกระตุ้นการเรียนรู้เชิงรุก (active learning)

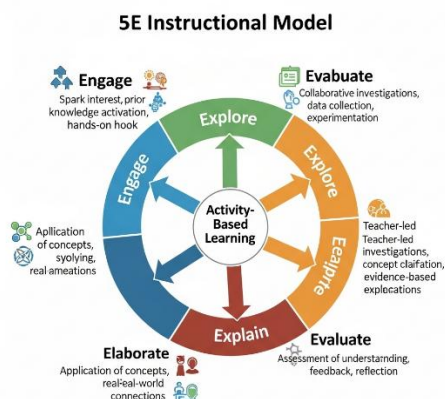
3. Explain (อธิบาย/สร้างความเข้าใจ) ผู้เรียนอธิบายสิ่งที่ได้ค้นพบจากขั้น Explore และเชื่อมโยงกับความรู้เชิงวิชาการ โดยครูช่วยสรุป ขยายความ และจัดระบบความรู้ให้ชัดเจน ผ่านการอภิปราย การใช้สื่อการเรียนรู้ หรือแผนภาพแนวคิด (Concept Map)

4. Elaborate (ขยายความรู้) เป็นขั้นที่นักเรียนได้ประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะที่เรียนมาในสถานการณ์ใหม่ หรือเชื่อมโยงความรู้กับชีวิตจริง ผ่านกิจกรรมกลุ่ม แก้ปัญหา หรือการจำลองสถานการณ์ ซึ่งช่วยให้เกิดการเรียนรู้อย่างลึกซึ้งและยั่งยืน

5. Evaluate (ประเมินผล) ครูและผู้เรียนร่วมกันประเมินความรู้ ความเข้าใจ และทักษะที่เกิดขึ้น ทั้งในรูปแบบการประเมินระหว่างเรียน (Formative Assessment) และการประเมินปลายหน่วย (Summative Assessment) เช่น การสะท้อนความคิด แบบประเมินตนเอง การตอบคำถาม ฯลฯ

ประโยชน์ของโมเดล 5E

1. ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้
2. ส่งเสริมการคิดอย่างเป็นระบบและทักษะการแก้ปัญหา
3. เชื่อมโยงความรู้กับชีวิตจริง
4. เหมาะสำหรับผู้เรียนที่มีพื้นฐานการเรียนรู้แตกต่างกัน

ภาพที่ 1 นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐานตามแนวทางของโมเดลการสอน 5E (The 5E Instructional Model)

2. การเผยแพร่ผลงาน

- เผยแพร่นวัตกรรมด้วยกระบวนการ PLC ร่วมกับครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่
- เผยแพร่แลกเปลี่ยนนวัตกรรมผ่านช่องทาง Facebook, Tiktok, ผู้ปกครอง, คณะครู จากโรงเรียนอื่นให้ความสนใจ ที่จะขอคำแนะนำ นวัตกรรมการสอน หรือรูปแบบการสอนไปปรับใช้ใน ห้องเรียน

3. ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ประโยชน์ต่อนักเรียน

1. พัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์อย่างยั่งยืน นักเรียนได้รับการฝึกฝนกระบวนการคิด อย่างเป็นระบบตามขั้นตอนของโมเดล 5E ทำให้สามารถ แยกแยะเหตุผล สังเคราะห์ข้อมูล และตัดสินใจ ได้อย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งเป็นทักษะสำคัญในศตวรรษที่ 21
2. เพิ่มผลสัมฤทธิ์และทักษะเฉพาะทาง ผลการเรียนรู้ในวิชาสังคมศึกษาสูงขึ้น แสดงว่านักเรียนมีความเข้าใจในเนื้อหาหลักซึ่งยิ่งขึ้น และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาได้จริง
3. เสริมสร้างแรงจูงใจและเจตคติที่ดี กิจกรรมที่เน้นการปฏิบัติ (Activity-Based Learning) ช่วยให้บรรยากาศการเรียนรู้สนุกสนานและน่าสนใจ นักเรียนมีความกระตือรือร้นและมี ทักษะคิดเชิงบวกต่อวิชาสังคมศึกษามากขึ้น
4. พัฒนาทักษะการทำงานร่วมกันและการสื่อสาร การทำกิจกรรมกลุ่มในชั้นสำรวจ (Explore) และอธิบาย (Explain) ส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักการทำงานร่วมกับผู้อื่น การรับฟังความคิดเห็น และการนำเสนอข้อมูลอย่างมีเหตุผล

2. ประโยชน์ต่อครูผู้สอนและโรงเรียน

1. ได้นวัตกรรมที่มีคุณภาพและเป็นระบบ ครูผู้สอนมีเครื่องมือการสอนที่มีประสิทธิภาพ สูง ได้รับการประเมินและพัฒนาตามหลักการทางวิชาการ (โมเดล 5E) สามารถนำไปใช้ในการจัดการ เรียนรู้ได้อย่างมั่นใจ
2. ยกระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน การแสดงให้เห็นถึงผลลัพธ์เชิงประจักษ์ใน การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน ช่วยเสริมสร้างชื่อเสียงและความน่าเชื่อถือของโรงเรียน อนุบาลเชียงใหม่ในการจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและตอบโจทย์การเรียนรู้ในยุคปัจจุบัน

4. ความภาคภูมิใจในผลงานของตนเอง

นวัตกรรมนี้ไม่เพียงแต่ยกระดับคะแนน แต่ยังสร้างความภาคภูมิใจในการเป็นส่วนหนึ่งของการ เปลี่ยนแปลง

1. ต่อนักเรียน ช่วยพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหาให้สูงขึ้นอย่างยั่งยืน
2. ต่อครู ได้เครื่องมือการสอนที่มีประสิทธิภาพสูงตามมาตรฐาน และสามารถใช้เป็น

ต้นแบบ (Best Practice) ในการพัฒนาการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาต่อไป

โดยสรุปแล้ว โครงการนี้ประสบความสำเร็จในการเปลี่ยนรูปแบบการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับทักษะศตวรรษที่ 21 และยกระดับคุณภาพการศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ได้อย่างแท้จริง

5. บรรณานุกรม

หมวดภาษาไทย

ประไพศรี อ่อนละมัย. (2561). *การจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐานเพื่อส่งเสริมทักษะการคิด*.

วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 15(1), 33–48.

ศูนย์พัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้. (2563). *แนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน*

(*Activity-Based Learning*). สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.).

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2564). *คู่มือการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะผู้เรียน*. กระทรวงศึกษาธิการ.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2565). *รายงานผลการประเมินคุณภาพผู้เรียน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5*. กระทรวงศึกษาธิการ.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *กรอบแนวคิดและทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 สำหรับเด็กไทย*. กระทรวงศึกษาธิการ.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). *ทักษะในศตวรรษที่ 21 กับการพัฒนาครู*. กระทรวงศึกษาธิการ.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2563). *แนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุกตามหลักสูตรฐานสมรรถนะ*. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

สุชาดา สุขสวัสดิ์. (2564). *การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ 5E ในรายวิชาสังคมศึกษา*. วารสารวิชาการครูศาสตร์, 12(2), 45–57.

สุธิดา ศรีทิพย์. (2563). *แนวคิดและวิธีการเรียนรู้แบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง*. วารสารครูศาสตร์ศึกษา, 11(3), 21–32.

วัฒนา ชูตินธราภิรักษ์. (2561). *รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ 5E เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนระดับประถมศึกษา*. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

วีระพงษ์ มานะกิจ. (2562). *การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Active Learning ด้วยโมเดล 5E*. วารสารวิชาการ ครูศาสตร์.

หมวดภาษาอังกฤษ

- Anderson, L. W. (2002). *Classroom instruction and learning*. Pearson Education.
- Bonwell, C. C., & Eison, J. A. (1991). *Active learning: Creating excitement in the classroom*. ASHE-ERIC Higher Education Report No. 1.
- Bybee, R. W. (2009). *The BSCS 5E instructional model: Creating teachable moments*. National Institutes of Health, Office of Science Education.
- Bybee, R. W., et al. (2006). *The BSCS 5E instructional model: Origins and effectiveness*. BSCS.
- Drake, S. M. (2007). *Creating standards-based integrated curriculum: The common core state standards edition*. Corwin Press.
- Fogarty, R. (1991). *The mindful school: How to integrate the curricula*. IRI/Skylight Training and Publishing.
- Kolb, D. A. (1984). *Experiential learning: Experience as the source of learning and development*. Prentice Hall.
- Paul, R., & Elder, L. (2006). *The miniature guide to critical thinking concepts and tools*. Foundation for Critical Thinking.
- Piaget, J. (1970). *Science of education and the psychology of the child*. Orion Press.
- Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in society: The development of higher psychological processes*. Harvard University Press.

